

Avskrift.

Sammendrag av virkninger der er fremkommet mot meg på grunn av aksjoner foretatt av herværende aktører i steinindustrien, disses forløp fra

1939 - 1948
 =====

Eftersommeren 1939 ble der av de kommunale myndigheter her i Eide, efter sigende iflg.: Ordre fra Fylkesmannen foretatt noen undersøkelser ved å avkræve meg personlig redegjørelse vedk: steinindustriens oppkomst og forløp her i kommunen fra 1904 (begynnelsesåret) til 1939.

Disse undersøkelser bragte på det rene en noe før omtvistet kjendssak at jeg var grundlegger og til daværende tid utvikler av steinindustrinæringen her, der i mellomkrigstiden 1918-1939 hadde beskjeftiget den ledige arbeidskraft her og derved gjort meget til at kommunen kom velberget gjennom mellomkrigstidens kriseperiode.

På grundlag av ovennevnte undersøkelser fant fylkesmyndighetene at jeg tilkom en anerkjennelse, der også ble meg tildelt høsten 1939 i form av kongens fortjenstmedalje.

Denne hending der ble foranlediget av fylkes- og kommunemyndigheter gjorde, at jeg (min bedrift) ble utsatt for et inntenst næringsnidd fra de andre, ut gjennom årene suksessivt startede bedrifter innen steinindustrien her og planlakte trakkaseringsaksjoner ble jevnlig effektivisert såvel mot meg som mot de andre av min familie der etterhånden var blitt selvstendige verkstedeiere og profesjonelle steinindustri drivende, som vi alle var, 4 bedrifter tilsammen. De der opptre som vore motaktører her, er vesentlig gårdbrukere, forhenv. fiskere og fangstfolk, for hven steinindustrien ikke er noen hovednæring; men nødsfaldsbeskjeftigelse. (Se den under krigstiden almeje overløpen til tyskarbeide.)

April 1940 er krigen over oss. Allerede første året trues der med, såvel fra de nazistiske fylkesmyndigheter, som fra de stedlige arbeidsformidlingsmyndigheter, at beskjeftigelsen i steinindustrien i Eide skulle opphøre som mindre livsviktig. Denne trussel blei effektiv i 1941 idet at iallfall min bedrift ble tilstilt et skjema fra den stedlige arbeidsformidling, der noe over 50 næringsbransjer var oppsatt som foreslått innstilt som mindreverdige i krigstid. Deriblandt steinindustrien i Eide. Av 212-14 mann, der på dette tidspunkt var beskjeftiget i denne næring forlot mer enn 80 % frivillige eller oppagitert de stedlige næringer over til tyskerarbeide, foruten mange fra andre næringer (Patriotisme ? ?

Salg av vår næringsproduksjon foregår ved agenter, utstyrt med tegninger og steinprøver, det var ikke utstedt noe forbud mot

disses virksomhet. Salget fortsetter produksjonen søkes totalt eliminert.

Tyskarbeidet ga imidlertid ikke de ventede fortjenester, i 1941 kom flere av steinarb. tilbake og ble da fortrinsvis fordelt mellom gårdbrukerne- og steinhuggerierne.-

En påtakelig faktor var, at vore bedrifter og da min i særdeleshet søktes totalt stoppet. Under disse forhold henvendte jeg meg høsten 1941 til N.S. myndighetene på Molde, bad om hjelp til å få dispensasjon fra forbudet mot å drive min næring der ble lovt meg støtte til dette. I nære på 3 år sendte jeg andragender skriftlig som personlige henvendelser uten resultat. Våre verksteder forble stengt for stedlig arbeidshjelp mens de senere startede fikk arbeidshjelp.

Endelig fikk jeg ved hjelp av en N.S. mann Hans Haukås, mine søknader fram til Håndverkerforbundet i Oslo, dette siste også med støtte av murer Chr. Hansen, Molde. Dette resulterte i, at vi 4 verksteder fikk driftsløyve til å gjenoppta våre drifter med 25 % av den arbeidsstokk vi hadde ved krigens utbrudd. Driftsløyve vi fikk, er dat. 15. mars 1944.

Umiddelbart etter dette tilståtte driftsløyve ble her igangsatt en fornyet aksjon mot min personlige bedrift, der førte til en total locauthandling der førte til, at jeg fra slutten i mars 1944 ikke har kunnet skaffe en eneste mann til arbeidshjelp. Enda jeg hadde mellom 3 og 4000 ordrer, bestillinger på gravstedsarbeider der ikke kunne effektueres på grunn av den oppståtte situasjon.

I juli 1945 kommer der så meddelelse om at jeg er anmeldt for Landssvik, angivelig for mine befatninger med N.S. myndighetene i å søke opphevet forbudet mot å drive min næring, pluss med en skr. jeg angivelig skulle ha sendt noen ungdommer her i 1940, der inneholdt noen advarsler mot fremtredende mærkemakter og supplert med min innstilling som antikommunist. Især hva den sistnevnte beskyldning angikk, kunne jeg sannheten tro, ikke påstå uriktigheten i beskyldningen, hvorimot jeg etter evne forsøkte å bevisliggjøre at jeg ikke hadde hatt til hensikt å støtte fienden.

Politibesøk, ~~kragsforhør~~, beslaglegging av driftsmidler, trakkasering av person der selv seet fra de oppsatte strafferegler for landssvik kunne ha noen befatning med et forhold som mitt, fortsetter i årevis utover pluss med de vanskeligheter jeg naturlig får ved påkrav fra kunder, der ikke har kunnet få sine bestillinger, effektuert grunnet den igangsatte og fuldt efektivgjorte Lokautaksjon.- (I sannhet et værdig resultat av evneløs usseldom.)

Høsten 1946 etter å ha besøkt flere sakførerkontorer i Kristiansund og på Molde i den hensikt å få en jurist til å ta seg av min sak. Disse besvar ble uten resultat, når undtas at jeg fikk betale av mine fattige inntekster som min økonomiske forhold grunnet nevnte aksjoner de var kommet i, honorar for gjennomlesning av mine forklaringer som jeg hadde oppsatt skriftlig og overensstemmende med forholdsvise bevislige forløp i årene utover bilagt med div. skr. fra min kundekrets, der var tjenlige som bevisbilage mot mine motaktørers overgrep og selvtaktsaksjoner. Det lyktes ikke å få juridisk bistand.

I november 1946 henvendte jeg på Statsadvokatens kontor for Møre, og Romsdal på Molde, bad om at min forklaring med bilager måtte igjennomlest. Denne anmodning ble meget unådig mottatt, en måtte få den forståelsen av situasjonen at ikke var det juridisk bistann å få for en almuesmann, ei heller hadde en slik, noen sømmelig adgang til å framføre de bevisligheter selv, der kunne tjene til friinnelse for påstått unasjonalt ferd. Statsadvokatens trussel om at en sådan "skriven" og klarlegning av forholdene, skulle jeg nok for erfaring for ikke skulle tjene til min fordel, denne trusselen har nok mere enn gått kunne gått i orden til fortsatt skade og ulempe for både meg og mines forhold.

Kun ble vår landslovs bestemmelser om at Norske borgere ikke skal dømmes uhørt og at loven var lik for alle noe uforståelig, etter denne hendingen.

Endelig høsten 1947 mottar jeg et "Forelegg". I dette beskyldes jeg for å ha forskjellige hverv innen N.S. partiet forsøkene mine med å oppnå dispensasjon mot forbudet mot å arbeide i min næring og å få den *nodforftige* arbeidshjelp dertil betegnes som lastverdig likesom der gjøres betydelig nummer av min påståtte antikomministiske innstilling.- Dessuten ble et "skjema", der ble meg forelagt av Fylkesføreren i Møre og Romsdal og som jeg oppfattet som et sperreskjema, om forskjellige slekts og familieforhold, betegnet som en søknad om å bli opptatt som medlem i N.S.-partiet. (jeg forstod det iallfall ikke slike.) Min befatning med Fylkets

N.S. myndigheter var kun angående opphøvelse av forbudet mot fortsatte mit yrke. Det fremgikk av foreleggets oppstilling at det hele, både anmeldelsen og brotsbeskyldninger var oppkonstruert av herr.konkuransevidd etter kommunistiske metoder i medhold av rettshåndheverne(Politianmeldere) og de forutgående aksjoner. Der fastsatte en straff på 6 mndrs. fengsel og rettighetstap, (hvilke siste var gjort effektive mot meg fra 1945 både ved Stortingsvalg, senere kommunevalg, alderstrygdret lockauthandlinger)

Forelegget kunne jeg ikke vedta, inøtegikk dette punktvis og innleverte min protest til Landssvikmyndighetene i Kristiansund N. Vel oppmerksom på, at om de samme oppkonstruksjonsmetoder og løgnpropagandametoder anvendtes som de der framkom i oppstillingen av forelegget kunne det føre til at aksjonen mot meg ble forverret.- Men min interesse for å gjøre mitt til at de sanne forhold tilslutt kunne komme til sin rett gjorde at jeg ikke kunne ta hensyn til egen person.-

Omkring juletid 1947 får jeg meddelelse om, at min sak er berammet til å behandles ved herredsrett der skal avholdes her på Eide 6 januar 1948 og overrettssakfører Rob. Gilroy Dall i Kristiansund er opnevnt som min forsvarer.-

Fra forsvareren framkom meddelelse om d.s. med oppfordring til møte på hans kontor til konferanse. Dette etterkom jeg til fastsatt dato. Jeg framholdt for forsvareren sakens sammenheng overensstemmende med før innleverte forklaringer, fikk dennes vistnok velmente formaning om ikke å påstå innkaldt for mange vitner, da dette ville føre saken ut på vidderne, som han uttrykte seg, min innsats til kommunens fordel her var velkjendt som han sa, men der ble dog enighet om, at vitner i samme antall som påtalemyndigheten hadde bestemt for sin part, ble dog tolerert for min part, eller 6 for min part, 5 for påtalemyndigheten. Tilsammen 13 vitner. Min besværing over tunghørthet alder og om at jeg måtte få forelegge min anførsel skriftlig, ble der tatt lite hensyn. Jeg må medgi at rettens administrator Johnsrud, virket sympatisk og tillitsvekkende, det blir derfor så meget mere uforståelig for meg, at en faktor som jeg anså for fundamental i denne forbindelse, men som ikke berørt eller nevnt i domspromisserne, men tilfulle godtgjør min anførsel i mine innlegg nemlig de 3 avhørte verkstedsinnehavere, der hver for seg godtgjør at deres bedrifter var locautet samtidig med min.- Det samme gjeller en Verkstedsinneh. Håheim. Det samme gjeller min anførsel om at det som var karakterisert som lastverdig når

det foretas av meg nemlig dette å henvenne seg til N.S. myndigh. om driftsløyve, ble tolerert når motparten foretar d.s. bevist ved motpartens vitne Haukås. Beviste locauthandlinger gis der ganske utilstrekkelig anledning til å behandle. Skrivelser hvori jeg påviser at her fins tilstrekkelig ledig arbeidskraft til å opphøve mangelen på stedet både i steinindustri og jordbruk ^{smus} om slik, at de virker til min skade (da bør jeg forstå o.s.v.) har ikke adgang å kreve det stedlige behov dekket jeg. Min anførsel om, at myndigh. da fant de mere fornuftstjentligt å la de påviste ledige mannskaper gå over til arbeide med å forsyne Tyskerne med brendsel i omkr. et års tid heller enn å dekke det stedlige arbeidskraftbehov, ble der ikke gitt meg anledning til å fremme eller bevise. Det samme gjeller påståtte anklagepunkt Odd Sætnes. Se forøvrigt domspromisserne med senere følgende avisning om videre rettsbehandling.

Ellers noe vanskelig å få frem mine anførsler, eksempelvis, da det var spørsmål om politisk og kristen innstilling, i høve av at der fra foregående politiforhør av mine motstandere var pointert at jeg hadde forlest meg på åpenbaringen o.l. Da jeg av disse spørsmål kunne anføre at jeg i mer enn 40 år hadde tilhørt den Norske Arbeidererrørsla og i Moralsk-religiøs henseende ingen annen lærdom hadde enn den en fikk i Vårt lands folkeskoler former enn 50 år siden, så ble disse forhold, der ellers skulle ha noen generell betydning for en almuesmann som meg, bare nådigtpåhørt, nærmest som betydningsløse.- Det overbevisende Vitneprov av 3 selvstendige verkstedseiere, der sammen med meg var lockautet for tilgang av stedlig arbeidshjelp under okkupasjonstiden, ble også påtakelig overfladisk avhørt, disses uforbeholdne uttalelser om den påtakelige aksjon der var igangsatt mot oss som block, er ikke berørt i domspremissene. Samme behandling i retten får en, som jeg ved direkte henvendelse til fylkesarbeidsformidlingen for løst fra årelang tvangskrivning. Mannen vitnet uforbeholden sannhet der godtgjør min anførsel, forholdet er ikke nevnt i domspremissene.

Av 13 personer, 5 for påtalemyndigheten, 6 for min part, der ble innkaldt som vitner i stedfundne herredsrett 6-7 januar 1948 er der bare en, der vitner til min skade, nemlig en Hans Vågsbø, f.t. formann i den i sin tid av oss andre oppbygde Møre steinleverandørforening, denne mannen kunne på forespørsel fra aktor, påstå at jeg hadde skadet hans steinhoggerforretning, men noe annet enn en personlig påstann hadde heller ikke denne å irettelegge. Alle de øvrige vitner, stadfester kun de forhold jeg

har anført i mine foregående innlegg. Min forsvarers påstand om full frifinnelse tas ikke tilfølge. Mine forelegg vedk. den mot meg og min bedrift, foretatte lockautaksjoner, der bevirker at jeg fra 1ste april 1944 ikke har kunnet skaffe en eneste mann til arbeidshjelp, og har måttet stå helt alene, inntil sommeren 1946, da jeg 73 år gammel på grunn av sviktende helbred såvel med meg som med min 75 år gamle hustru må innstille også min personlige virksomhet helt. Bevisdokumentene kunne tjene til klarlegning av sistnevnte forhold bad jeg om å få iredtelegge, men disse ble bortviårtet, så nærmest slik ut, det vedkommer ikke saken.

Det samme gjeller foretatte beslagleggelse av mine eiendeler, (arbeidsmidler.)

Visstnok står der anført i domspremissene at mitt arbeid for å drive min næring ikke kan finnes å være straffbar iflg. landssvikanoruningene, at Håndverkerforbundets styre, hvorfra visstnok førnevnte driåtsløyve 15/3-44 innvilges ikke var nazistisk, (men at det ikke kan forutsettes at jeg hadde kjennskap dertil.)? Hva kan berettige denne forutsetning, når jeg annetsteds i premisene karakteriseres, som en vel opplyst mann.

Konklusjon vedk. Lockautaksjon, fra 1940 fortsatt med rettsfølging fra 1945 vedvarende til skrivende dato.

5. august 1948.

Som foran meddelt, setter bøykotthandlingene, trakkasering av person og planlagte driftshindringer inn mot meg fra 1939. (Dette kan bevises.)

Foran stortingsvalget 1945 ble jeg meddelt, at min stemmerett var suspendert. På min henvendelse til lensmannen i Kvarnes, om, med hvilken rett min stemmerett kunne suspenderes, får jeg sådant svar: Påtalemyndigheten hadde besluttet reist tiltale mot meg for landssvik, og da dette forhold ikke var ordnet, ^{fra} jeg fratatt stemmeretten.- Andre bestemmelsen gjalt også det forestående kommunevalg.

Denne meddelelsen fra lensmannen, dekker nok bare endel av sannheten. Det faktiske forhold, ser nok slik ut. De kommunistinnstilte elementer innen steinindustrien og Politietaten setter krav til Påtalemyndighetene om at jeg skal forfølges som landssviker, hvoretter de foretok i steinindustrien der f.t. innehaves av mine sønner også skulle settes under lockautaksjonen og personene behandles som sterkt stripet, dermed mente man å elleminere min og mines innsats i denne næring her, og skape en brukbar basis ute i publikum for omsetning og rénome, for de nystartede, (der i årene som er gått siden denne sårdeles efter kom: syn fornuftige ordning begynte å bære frukt står på samme strek, viser heller tilbakegang, rasjonelt sett.)

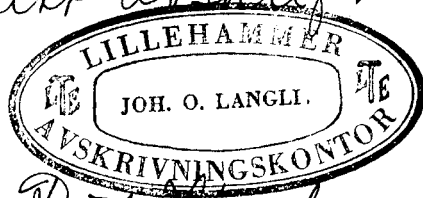
Riktignok ble der ikke fremmet noen landssviktiltale mot noen annen enn mot meg og en guls. Dyrhaug forhenv. arbeiderpartimann annleggsarbeider, uten at der noe av disse 2 tilfellene kunne skaffes fullgode bevis for at noen av oss hadde vært N.S. medlemmer. Selv M.S. myndighetene fant ingen brukbar folkinteresse for sine idéer her i side; her kunne ikke dannes N.S. lag f.eks. Aldri hørte jeg at forhenv. og fortvarende arbeidspartiofolk hverken ble truet eller lokket til medlemskap i dette parti.

Derimot fantes også her virkelige N.S. folk medl. innskrevne og aktive stillingsfolk mot disse er ingen tiltale fremmet,- enda- Nei! aksjonen mot meg, guls. Dyrhaug og mine sønner, (Lockautaksjonen) har sin årsak i de systematisk oppagiferte kommunistvillige (Selvtektsinteresserte) ellementer og disses uforsonlige fiendtlige holdning til arbeiderpartiofolk og ordnede forhold i næringslivet.

De N.S. lakeiene som var her, kunne med sikkerhet beregnes som motstandere av arbeiderparti og ordn. hvorfor de ikke må røres, da alle monner drar ved neste taugtrekning.-

Ivar Raskussen Eide.

Pett arskrift

Pett Krützger